

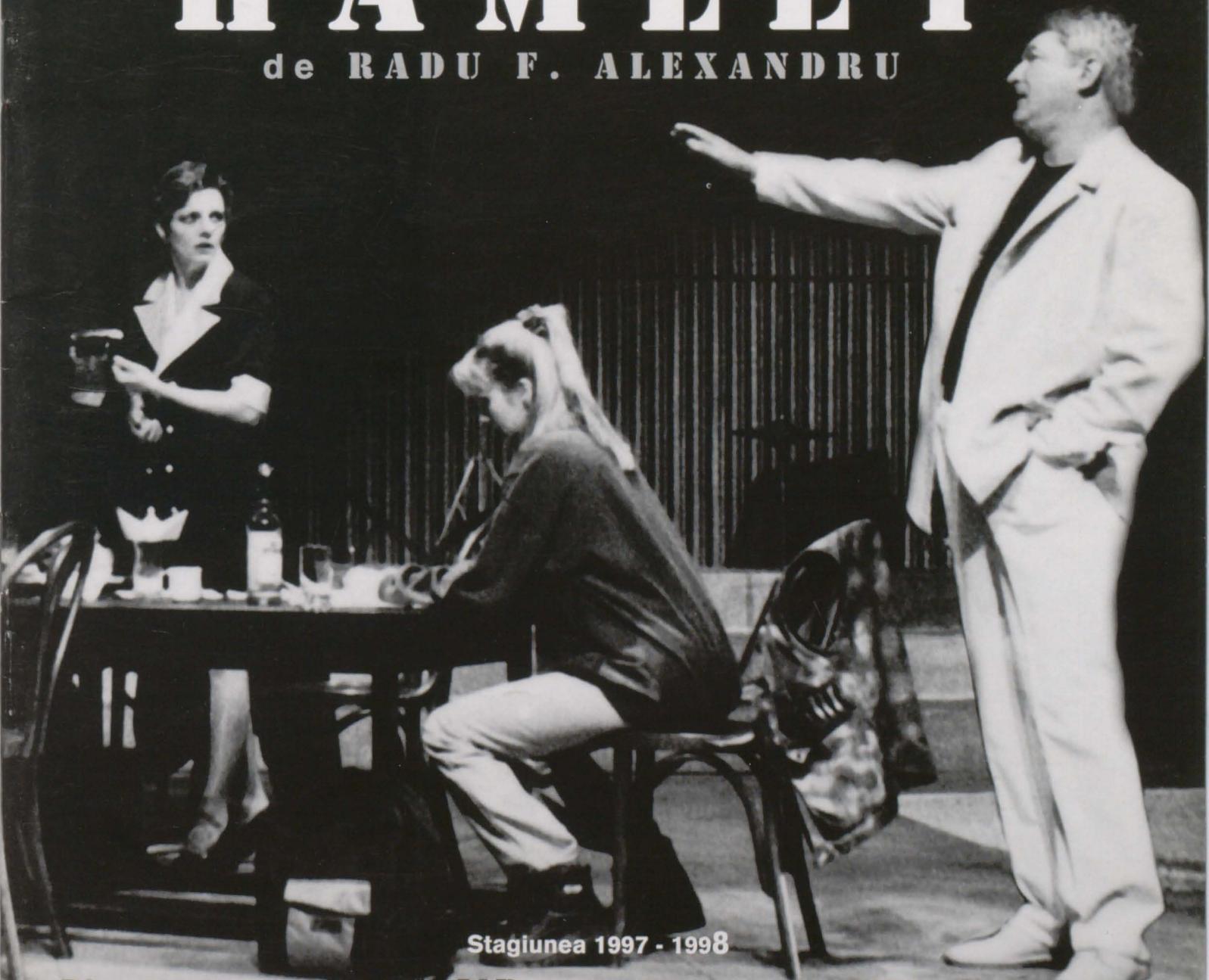
TEATRUL NAȚIONAL „I.L. CARAGIALE” BUCUREȘTI

PREMIERĂ

NIMIC DESPRE HAMLET

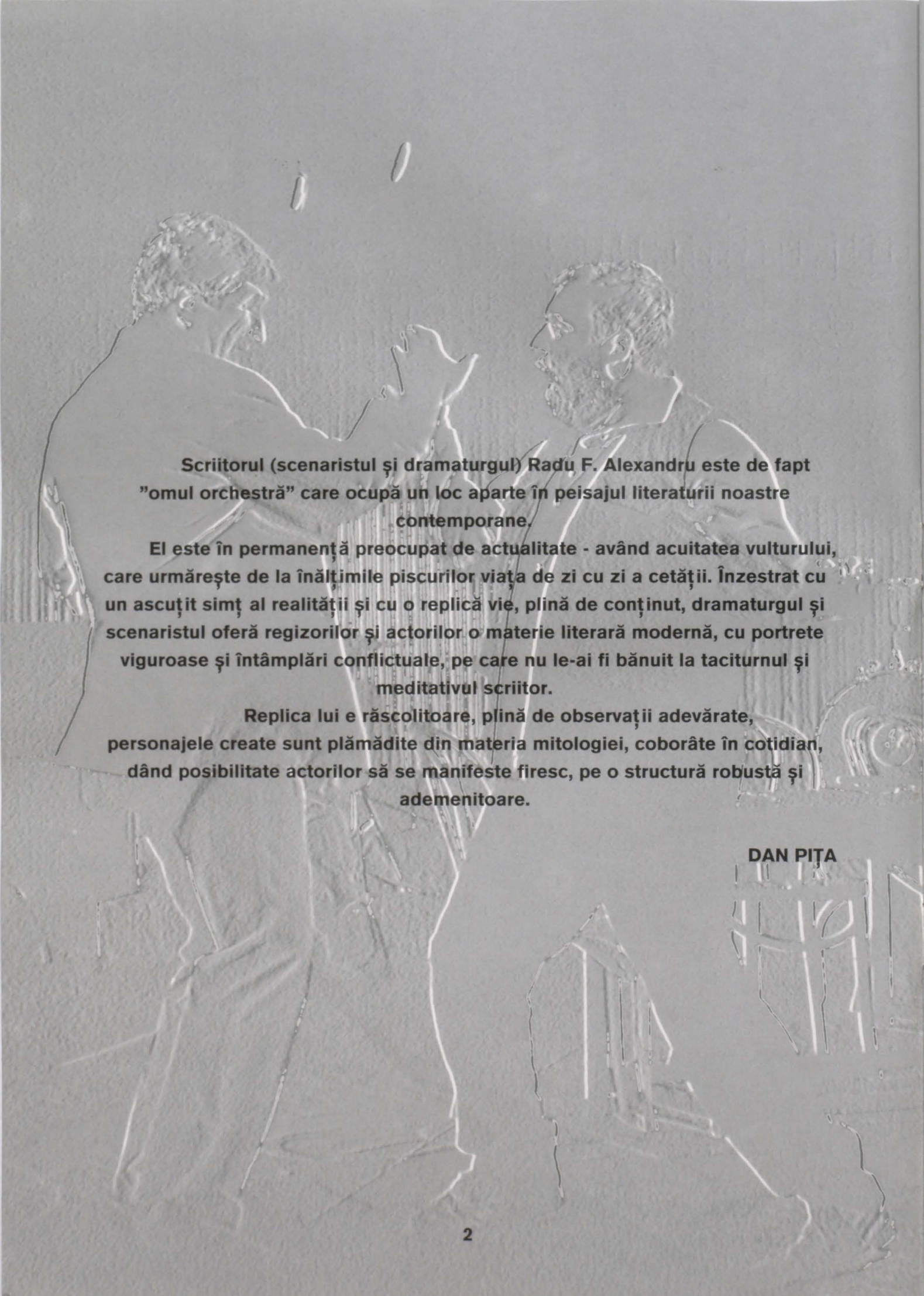
de RADU F. ALEXANDRU

Stagiunea 1997 - 1998

Director general ION COJAR

Director artistic GELU COLCEAG

Scriitorul (scenaristul și dramaturgul) Radu F. Alexandru este de fapt "omul orchestră" care ocupă un loc aparte în peisajul literaturii noastre contemporane.

El este în permanență preocupat de actualitate - având acuitatea vulturului, care urmărește de la înălțimile piscurilor viața de zi cu zi a cetății. Înzestrat cu un ascuțit simț al realității și cu o replică vie, plină de conținut, dramaturgul și scenaristul oferă regizorilor și actorilor o materie literară modernă, cu portrete viguroase și întâmplări conflictuale, pe care nu le-ai fi bănuțit la taciturnul și meditativil scriitor.

Replica lui e răscolitoare, plină de observații adevărate, personajele create sunt plămădite din materia mitologiei, coborâte în cotidian, dând posibilitate actorilor să se manifeste firesc, pe o structură robustă și ademenitoare.

DAN PIȚA

RADU F. ALEXANDRU s-a născut la 12 iulie 1943, în București.

- Absolvent al facultăților de matematică (1965), filosofie (1974), regie teatru - cursuri postuniversitare (1983).

- Debut în literatură: 1967, o pagină în "Gazeta Literară".

- Debut editorial: 1971, *Cu fața spre ceilalți*, schițe și nuvele, Editura Eminescu.

- Debut în dramaturgie: 1974, *Umbrele zilei*, Teatrul "Victor Ion Popa" Bârlad, piesă montată în stagiunea următoare la Teatrul "Nottara" din București.

- *Dinu, Saltimbancii, Iubiri, O șansă pentru fiecare, Omul care face minuni, Privind în jur cu ochi fără lumină, Nimic despre Hamlet* sunt jucate pe parcursul anilor pe scenele teatrelor din București și din țară.

- *Buna zi de mâine* (1981), *Mlaștina* (1992), *Nimic despre Hamlet* (1995) - volume de teatru publicate la Editura "Cartea Românească".

- *La capătul liniei*, regia Dinu Tănase (1981), *Punct. Și de la capăt*, regia Alexa Visarion (1986), *Omul zilei*, regia Dan Pița (1997) - scenarii de film.

- *O șansă pentru fiecare*: Premiul de dramaturgie al Asociației Scriitorilor din București (1979).

- *Nimic despre Hamlet*: Premiul de Dramaturgie "Camil Petrescu", la concursul de dramaturgie "Camil Petrescu" al Ministerului Culturii (1995), Premiul de Dramaturgie al Uniunii Scriitorilor (1995).

- Premiul pentru scenariu al Uniunii Cineaștilor - *Omul zilei*, 1997.

- Premiul de excelență - Radio Brașov pentru activitatea depusă în cadrul Comisiei de Cultură, artă și mass-media a Senatului, ca și pentru activitatea publicistică - 1997.

- Membru titular al Uniunii Scriitorilor din România. Membru în Comitetul Director al Uniunii.

- Membru al Uniunii Autorilor și Realizatorilor de Film.

- Director Executiv al Fundației *Forumul pentru starea culturii*.

- Constantă activitate publicistică.

- Senator al Partidului Democrat, după alegerile din 1996. Membru al Comisiei de cultură, artă, mass-media.

ÎN CIUDA APARENȚELOR

Radu F. Alexandru nu este un autor ușor de catalogat. Criteriile de vârstă nu i se potrivesc, chipul său bărbos, de luptător scandinav, permițându-i să pară când un tânăr autor turbulent, când un domn serios, respectabil.

În ceea ce privește piesele sale, ele sunt la fel de greu de așezat în tiparele consacrate, în discursuri dramatice recognoscibile, pentru că Radu F. este, în ciuda aparențelor, la fel de neliniștit în ceea ce scrie, ca și în viață. Spun "în ciuda aparențelor" pentru că cine a avut plăcerea să îl cunoască a descoperit în el un om de o eleganță comportamentală și vestimentară (aleasă, dar neepatantă, e drept) aproape perfecte.

Neliniștea lui Radu F. poate fi găsită în toate piesele sale, o neliniște gata oricând să zgârie coaja subțire a lucrurilor pentru a descoperi adevăruri nu totdeauna plăcute. Ca în acest *Nimic despre Hamlet* în care spiritul tânăr, iconoclast, rebarbativ și contestatar, pus în drepturi de către o revoluție neașteptată, își descoperă cu ajutorul discret al lui Radu F. slăbiciunile, egoismul, subiectivitatea, lipsa de toleranță.

Desigur, ceea ce spun eu aici, apăsător, după o lectură proprie, la Radu F. apare mult mai subtil, mai înmuiat în aburul unei politici obiective, care lasă loc liber echilibrului și reflexivității. Chiar dacă asta împiedică uneori conflictul tăios, expus la vedere.

Radu F. Alexandru este un autor care nu se grăbește, nu vrea să epateze și, aparent, nici nu vrea să câștige pariuri. Înaintează încet, liniștit, pe terenul sigur, solid, al propriei sale experiențe de dramaturg, cineast și, de ce nu? de politician al acestui spațiu dificil de descris, numit România.

Nimic despre Hamlet spune foarte mult nu despre Hamlet, ci despre o generație nouă care, după opinia mea, caută, încă mai caută, atunci când, vorba lui Picasso, "nu ar trebui să caute, ci să găsească".

IOSIF NAGHIU

T E A T R U L C A D I S C U Ţ I E

Titlul negativ dat de Radu F. Alexandru ultimei sale piese - *Nimic despre Hamlet* - constituie o bună sugestie pentru critici, care la rândul lor pot defini această piesă printr-o suită de negații. În cuprinsul ei *nu* se întâmplă aproape nimic - asistăm doar la o discuție. Autorul *nu* recurge la simboluri sofisticate, ci are o atitudine de reporter, care își notează ce aude. Iar personajele *nu* vorbesc în stilul prețios - poetic, teatral, esoteric, folcloric etc. - folosit pe scară largă de dramaturgii noștri contemporani.

Această serie de *nu*-uri indică faptul că Radu F. Alexandru se desprinde energic de trista tradiție a teatrului nostru din ultimele patru-cinci decenii, teatru fundamental fals (există, desigur și excepții, dar numai în comedie - Teodor Mazilu, Ion Băieșu, Marin Sorescu, Tudor Popescu - și apoi, oricum, ele nu fac decât să confirme regula). Radu F. Alexandru se desparte, într-un fel, și de propriul său mod de a scrie, care n-a avut niciodată chiar firescul celui practicat în *Nimic despre Hamlet*.

Personajele sunt câțiva oameni de teatru - Alice, Anca, Adrian, Paul, Hanibal, Cristian - convocați de o fostă colegă de-a lor, Oana, într-o sală de repetiții a Radiodifuziunii. La întâlnire participă și o elevă de liceu, Silvia, remarcată pentru talentul ei literar. Oana, revenită în România după o perioadă de ședere în Anglia, le face cunoscută celor prezenți o ofertă tentantă a BBC. Li se propune ca ei să creeze un serial radiofonic despre viața din România, urmând să fie foarte bine plătiți pentru aceasta. Într-o primă etapă se așteaptă de la ei un proiect al

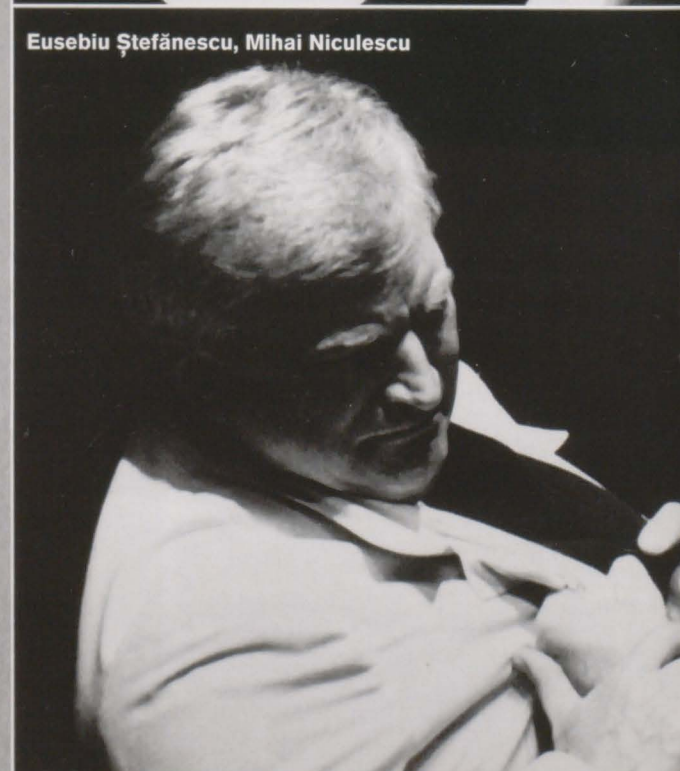
Eugen Cristea, Eugenia Maci

Lilliana Hodorogea

Amalia Ciolan

Eusebiu Ștefănescu, Mihai Niculescu

serialului, pentru schițarea căruia au la dispoziție o oră.

Timpul fictiv al piesei este această oră în care personajele

- dramaturgi în care se puseseră cândva mari speranțe - încearcă și nu reușesc să fie la înălțimea situației. De fapt, nu prea încearcă - și tocmai aceasta este drama - deși se află în fața unei ocazii visate o viață întreagă.

Marcați de stilul de viață comunist, invitații Oanei se complac în situația de creatori virtuali și se sperie când trebuie să treacă la fapte, se simt jigniți când vine vorba despre bani (deși mărturisesc că nimic nu-și doresc mai mult decât să fie bine plătiți), contestă cu

vervă și cu sarcasm orice inițiativă organizatorică. Individualismul capricios, la care se adaugă tot felul de complexe, îi împiedică să devină o echipă...

Prin intermediul unuia din personajele sale, dramaturgul numește inspirat această sterilă ciocnire de orgolii în ruină, această dărâmare reciprocă a castelelor de nisip - o *realitate lichidă*. "Marea trăncăneală" pe care o atribuia Mircea Iorgulescu personajelor lui I.L. Caragiale când, de fapt, o identificase,

exasperat, în jurul său, se face auzită și în piesa lui Radu F. Alexandru. Dramaturgul are nostalgia unui Hamlet, astfel încât ar fi putut să-și intituleze piesa *Nimic, din nefericire, despre Hamlet*. Personajul reprezentativ al lumii în care trăiește el nu și-ar pune

niciodată problema *a fi sau a nu fi*, ci ar chicoti *a nu fi! a nu fi!*, fără să-și asume cu adevărat nici această contestare...

Piese ca *Nimic despre Hamlet* pot contribui la relansarea dramaturgiei românești.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

TEATRUL NAȚIONAL „I.L. CARAGIALE” BUCUREȘTI

PREMIERĂ

STAGIUNEA 1997-1998

N I M I C D E S P R E H A M L E T

de RADU F. ALEXANDRU

Piesă distinsă la Festivalul Național de Dramaturgie "Camil Petrescu"

Anca EUGENIA MACI
Oana LILIANA HODOROGEA

Alice AMALIA CIOLAN
Silvia IULIANA MOISE

Hanibal EUGEN CRISTEA
Adrian EUSEBIU ȘTEFĂNESCU
Paul TOMI CRISTIN
Cristian MIHAI NICULESCU

Regia și scenografia

Regia tehnică RADU ION

Sufleor MĂDĂLINA CIUPITU

Lumini IONEL DOCAN
TARȘIȚA TUDOR

T U D O R M Ă R Ă S C U

Sonorizare SORIN BREHUESCU
VALENTIN VOINESCU

Coordonator Sala Amfiteatru ADRIAN NEGRU

Constantin Vânătoru (director economic), Cristina Popa (contabil șef), ing. Corneliu Ciolac (inginer șef), ing. Vetuța Gavrilă (șef serviciu energetic), ing. Ionel Pascu (șef serviciu electronic), Mihaela Nicolae (șef producție), Ovidiu Hoszko (șef serviciu marketing), Nicolae Ioan (șef atelier tâmplărie), Vasile Mateiaș (șef atelier mecanic), Tudor Vasile (șef atelier croitorie bărbați), Rodica Sandu (șef atelier croitorie femei), Constantin Alexandru (șef atelier tapițerie), Teodora Țelea (șef atelier mode-flori), Ilie Preda (șef atelier boiangerie), Matei Florea (șef atelier cizmărie), Gheorghe Mihai (șef atelier pictură), Viorel Pater (șef atelier sculptură-butaforie), Andrei Bathori (șef machiaj), Doru Paraschiv, Dumitru Umbră (operatori orgă lumini), Victoria Voinea (peruci-coafură), Eugenia Radu (broderie), Gheorghe Ionescu (șef mașinist).

Editor coordonator
LIVIU DORNEANU

Editor
VIOLETA SCORADET

Fotografii
MIHAIL CRATOFIL, PAUL ANTONIU

Tipar ARTPRINT® BUCUREȘTI

„CÂTE CEVA DESPRE... HAMLET”

...”Cine vă împiedică să scrieți ce vreți?”

În jurul acestei întrebări este construit întreg edificiul ridicat de Radu F. Alexandru.

Răspunsul la această întrebare este dat subtil de autor, în linia eseului lui Anton Dumitriu ”Libertatea creatoare”: ”important nu este să fii mai liber, ci ca această libertate să fie creatoare, să-ți dea un loc și o funcție în lume, să-ți creeze un destin, să-ți atribuie un rol funcțional în întreg mecanismul existenței”.

Dar...

Câștigând doar libertatea de a urla și atât, un urlet nemodulat, înghețat, ca în cunoscutul tablou al lui Munch, multiplicat într-un joc infinit de oglinzi strâmbe ”într-o perspectivă stranie de captivitate” - n-am făcut decât un prim pas către libertate și, cine știe, ”poate, cândva, spre creație”. Alt răspuns cu

care autorul era dator și de care s-a achitat.

De la neputința exprimată la nivelul subconștientului, într-o multicoloră paletă dâmbovițeană, oscilând între ”bășcălia” tipică porților Orientului, demolatoare, până la evadarea în politică, la fel de neconstructivă, finalizată într-un urlet colectiv inutil și neauzit de nimeni, parcurgem câteva din elementele pe care am încercat noi, ”nouă oameni furioși”, să construim spectacolul.

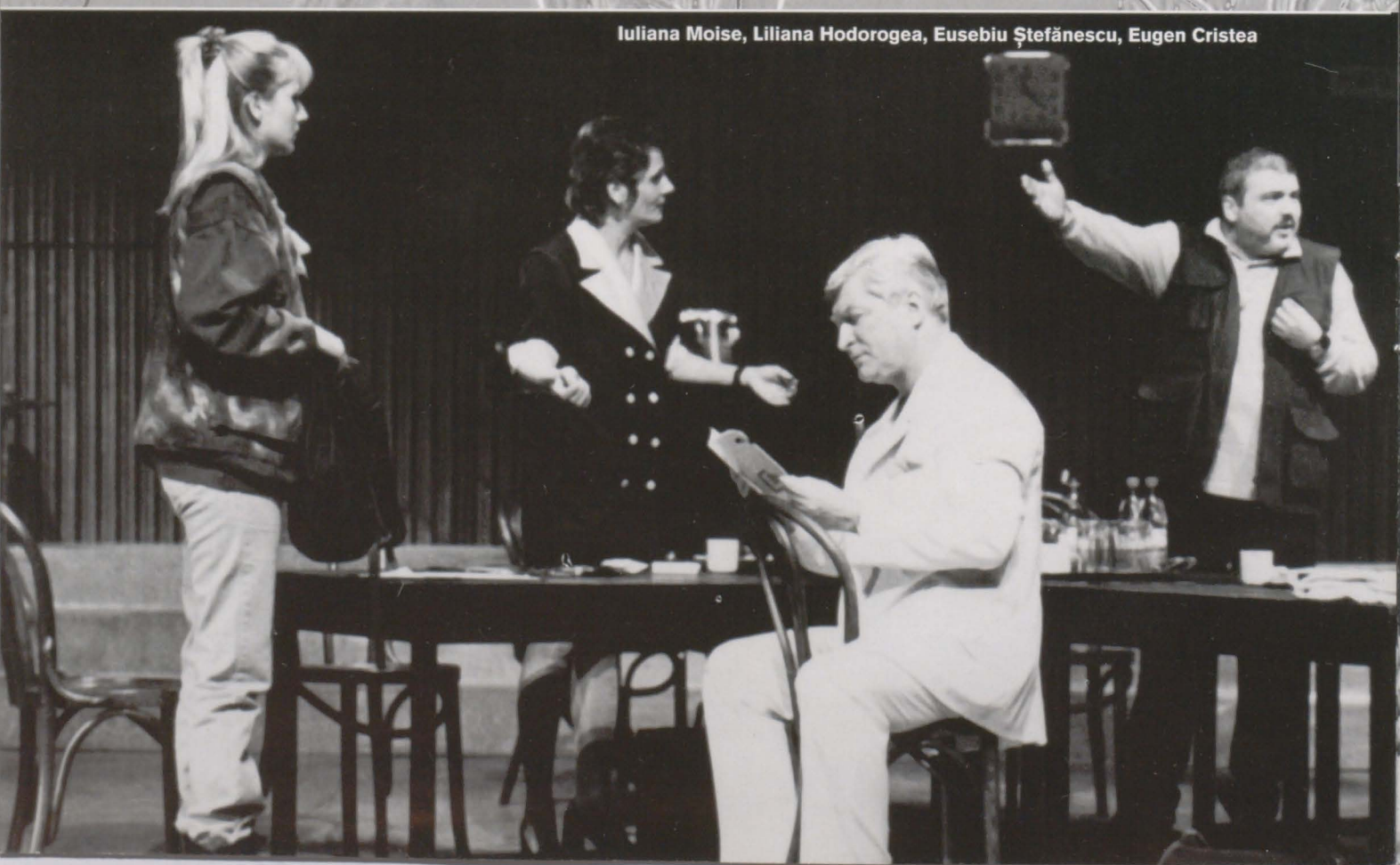
De fapt nu să-l construim, ci să-l demolăm reconstruindu-l, născându-l, renăscându-l, inventându-l, reinventându-l, viu, suplu, elastic, într-o ”perpetuă stare de libertate” și improvizație, în fiecare seară altfel și la fel în fiecare seară.

Asta am încercat să facem și, sperăm, asta am făcut.

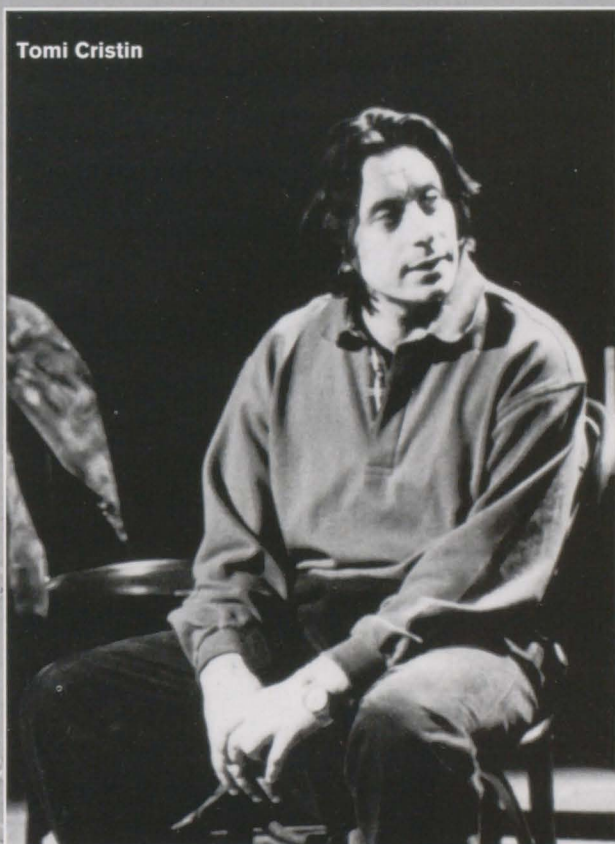
... Am făcut??? ... Rămâne așa!

TUDOR MĂRĂSCU

Iuliana Moise, Liliana Hodoroagea, Eusebiu Ștefănescu, Eugen Cristea

C R I Z A Ş I R E N A Ş T E R E A

Tomi Cristin

Eugenia Maci

Dramaturgul a cărui piesă o veți vedea astăzi și care, în postfața ce a însoțit textul tipărit, preciza că momentul conceperii lui *Nimic despre Hamlet* ține de o perioadă de "renaștere" a avut - ca să zic așa - o frumoasă, demnă și stimabilă viață (creatoare) anterioară.

Această viață de autor de teatru, deopotrivă citit și jucat, a început nu mult după ce Radu F. Alexandru a fost atras de scrisul pentru scenă - prin girul dat tânărului scriitor de către marele dramaturg Horia Lovinescu. Cel ce scria *Și eu am fost în Arcadia* nu numai că l-a apreciat pe autorul *Umbrelor nopții*, dar a și inclus piesa lui pe afișul Teatrului *Nottara*, unde își propusese, programatic, afirmarea și impunerea unor noi talente. Nu a fost singura șansă a lui Radu F. Alexandru. Căci au urmat incitante confruntări cu cititorii câtorva volume de drame, cu iubitorii Thaliei din câteva orașe ale țării, cu cei ai filmului românesc și, nu în ultimul rând, cu prestigiosul Teatru Mic - și tot ce însemna pe vremea când acesta îl avea ca director pe Dinu Săraru și număra, printre regizori, alături de Cătălina Buzoianu, pe Silviu Purcărete.

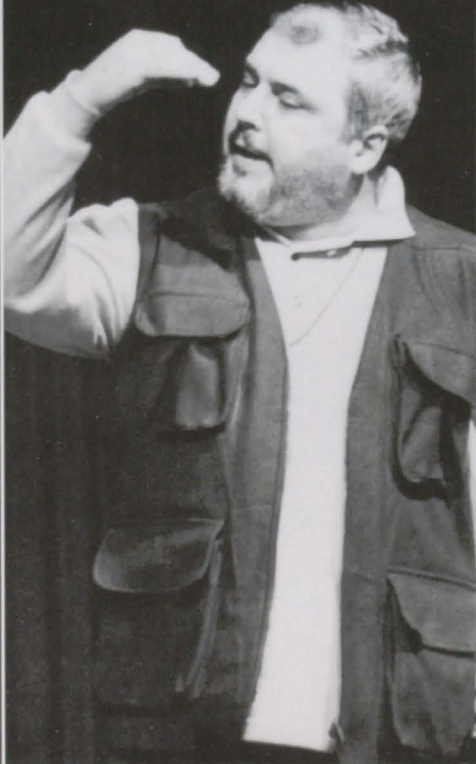
Precizările pe care le-am făcut nu se referă exclusiv, cum s-ar părea, la succesele autorului, care nu au lipsit. Ele implică, mai ales, o apreciere a teatrului lui Radu F. Alexandru - ca *act de conștiință, ca modalitate vitală de investigare pătrunzătoare și curajoasă a realităților spirituale și nu numai; ca reflectare a unor conflicte acute, frământări și interogații morale - cu evident grave condiționări sociale și politice.*

Radu F. Alexandru revine în aria dramaturgiei, pe scena Naționalului, printr-un pariu dintre cele mai curajoase: cel al piesei de actualitate.

Iuliana Moise

Eugen Cristea

Amalia Ciolan, Eugenia Maci, Mihai Niculescu

O piesă în care, asemenea unui erou în care se reflectă - Radu F. Alexandru dorește să nu scrie absolut *nimic despre Hamlet*, dar vrea să exprime ceva definitiv și mai ales adevărat (chiar dacă dureros de adevărat), despre cum sunt, ceea ce simt, cum se simt și cum reacționează oamenii de aici și de acum - din generația sa.

În *Nimic despre Hamlet* autorul își pune în joc remarcabila sa capacitate de observație și forța sa cunoscută de a converti transcrierea comportamentelor și concizia replicilor în reflecție. Fructificând (dacă nu greșesc), chiar o situație trăită și ridicând "felia de viață" la puterea generoasă, dar neliniștitoare (pentru că e ambiguă) a metaforei, Radu F. Alexandru are nu doar inteligența, ci - aș zice - chiar bunul simț de a evita capcana orgolioasă a "punctului (său) de vedere", direct, asupra stării lumii noastre - disimulându-și gândurile și atitudinea prin expresivitatea situației pe care o "deucează". Căci partizanatul politic și social (cum am observat nu o dată, "pe viu!") nu are cum rezona normal cu mulțimea dintr-o sală de teatru, divizată de aprecieri și opțiuni nuanțat diferite asupra mersului societății. Abordând "realitatea lichidă", Radu F. Alexandru are intuiția sigură, lucidă și amară a celei mai fierbinți și "universale" teme a actualității: *starea de criză*: criza morală - de repere, valori și idealuri, criza profesională, criza de creație; criza debusolării, a inadaptării la noile realități (cu tot ce implică ele ca ritm, reguli, stil de gândire și mod de a acționa); criza individului ce se risipește în gesturi și îndeletniciri arghirofile (și nu numai), ce își îngroapă "talantul"; criza

spiritului de echipă viciat de obsesia puterii, a succesului și subminat de suspiciuni.

Complexitatea acestui tablou, aparent atât de simplu, nu este singurul merit al piesei *Nimic despre Hamlet*. Aș mai remarca subtila îmbinare a perspectivei critice cu cea comprehensivă și compasională; a privirii din afară cu cea dinlăuntru (Radu F. Alexandru alternând obiectivitatea dialogului cu surpriza confesiunii). Aș remarca modul în care satira face loc unei adânci, cutremurătoare drame: drama uriașei nevoi de autenticitate și adevăr a ființei; drama sensului ocultat, drama noncomunicării; drama ratării, a "resurselor vitale secate" și a "siguranțelor arse"; drama suspiciunii, a singurătății și a neputinței - convertite convulsiv în agresivitate absurdă asupra celor iubiți.

Sunt tentată să fac o comparație între aceste imagini ale crizei și ale

Tomi Cristin, Amalia Ciolan

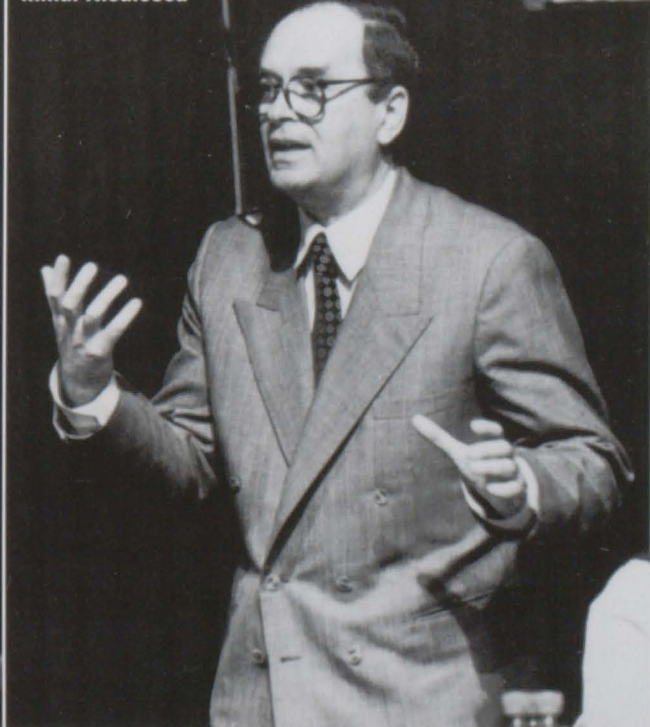
dramei și o replică dintr-o piesă mai veche a lui Radu F. Alexandru - *Dinu*. Acolo afirmația: "Omul este liber și vrea să știe de ce este în stare" părea a ascunde o promisiune. Timpul și tot ce a însemnat el pare a fi agravat scepticismul funciar al scriitorului.

NATALIA STANCU

Eusebiu Ștefănescu

Mihai Niculescu

Eusebiu Ștefănescu, Eugen Cristea

O M Ă R T U R I E

O elementară bună-cuviință recomandă, îmi închipui, autorului să se abțină de la orice fel de comentarii sau explicații despre propriu-i opus, o dată ce acesta a fost încredințat celui ce-i era destinat: cititorului, spectatorului, auditoriului etc. Rândurile de mai jos nu-și propun să încalce această cutumă, lesne de înțeles. Ele se doresc doar o mărturie târzie, un răspuns cu care m-am simțit dator tuturor aceluia care, pe parcursul ultimilor ani, s-au interesat de "producția" mea literară și cărora, invariabil, le-am dat același și același răspuns: "Nimic".

Am perceput decembrie '89 ca pe o piatră de hotar nu numai în istoria țării, dar și în existența fiecăruia dintre noi. Am încercat sentimentul acut al unei *re-nașteri* și am privit tot ce se întâmpla în jurul meu cu ochii noului născut, într-o lume care se naștea o dată cu el. Mi-era teamă de orice afirmație severă pe care aș fi fost tentat s-o fac și receptam cu dificultate tonul apodictic cu care semeni de ai mei se pronunțau în cutare sau cutare chestiune. Îi invidiam pentru iuțeala cu care reușiseră să deslușească rosturile lumii în care aveam să ființăm și mă întrebam dacă într-adevăr spusele lor erau răspunsurile cele mai potrivite la noianul de întrebări care mă copleșea. (Că cele mai multe dintre "spusele" lansate cu superbă dezinvoltură nu erau, unele, decât expresia confuziei firești în care ne treziserăm peste noapte, iar altele, infinit mai numeroase și mai novice, expresia confuziei tot mai copleșitoare în care deliberat eram împinși - e o temă care nu face obiectul acestor rânduri.) Într-un cuvânt, trăiam starea de spirit a unui pământean azvârlit pe o altă

planetă, despre care nu posedă nici cele mai elementare noțiuni. *Realitatea lichidă* în care ne bălăcim cu toții în acești ultimi ani de zile, lipsită aproape de orice consistență, vidată de orice sens, făcea ca orice tentație de a mă așeza la masa de lucru, cu gândul de a mă adresa unor virtuali spectatori, să mi se pară un gest de domeniul necuviinței: care era lucrul pe care într-adevăr îl înțelesesem și despre care mă puteam încumeta să vorbesc? Ani de zile, până în decembrie '89, nu am văzut alt rost literaturii pe care am practicat-o decât să se constituie într-o mărturie și o acuză împotriva sistemului în care am trăit. Nu am scris o singură replică pe care, azi, s-o regret, dar, fatalmente,

am redus întregul univers la dimensiunile lagărului în care sălășluiam. Mi-am promis că, dacă mi-o mai fi dat să ajung scriitor și în noua mea existență, să nu mai aștern pe hârtie un singur rând al cărui sens să nu poată fi identificat cu ușurință decât de cei în mijlocul cărora trăiesc. Mi-am promis, cu alte cuvinte, să devin un "cetățean (liber) al lumii"...

Nimic despre Hamlet este recunoașterea publică a unui eșec. Nu am reușit să-mi câștig libertatea la care visam, nu am reușit să mă sustrag unei realități care nu se așază de la sine, cum voiam să cred că se va întâmpla, într-o ordine acceptabilă, cu adevărat, pentru cei mai mulți dintre noi. Sigur, aș putea invoca o sumă de rațiuni în virtutea cărora a trebuit să scriu piesa așa cum am scris-o. Poate chiar e încă imperios nevoie de teatrul de stringentă actualitate. Sau poate e doar vorba de niște ticuri, de o manieră de care nu mai pot scăpa...

RADU F. ALEXANDRU

Postfață la volumul tipărit la Editura Cartea Românească

